

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četertleta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 29. mal. serpana 1870.

List 30.

Prepozne solze.

Deklica še mlada
Grè vert obiskat,
Se z rožami tamkaj
Lepó radovat.

Vesela sem bila
Prej tebe cvetu,
Al zdaj si mi vselej
Uzrok le jokú.

Ko lilijo vglada,
Pa koj zarudí,
Rosné ji postale
So žarne očí.

Prej nježen imela
Ko ti sem obraz,
S teboj sem vesela
Bila tudi jaz.

Otožno izdihne
In pravi takó:
„Oj, lilija bela
Ti cvetje lepó!

Nedolžno je bilo
Prej moje sercé,
Saj skusilo ni še
Ne „joj,“ ne „gorjé.“

Oj, taka sem bila
Jaz tudi nekđaj;
Al cvet sem zgubila,
Lepoto in raj.

Oj, lilija moja,
Kdo zopet mi dá,
Veselje, nedolžnost,
Lahkoto sercá?“

Oj, lilija zala!
Poprej mi radóst,
Zdaj delaš mi grenko
Veliko britkóst.

Cvetica pripogne
Glavico navzdol,
Kot sama čutila
Deklice bi bol. Fr. C.

Zanemarjenje otrok.

Naj bolj škodljiva in pa naj bolj žalostna napaka v izrejevanji je ta, ako se otrok celó nič ne izreja, in raste, kakor neumno živinče, brez omikanja uma, to je: brez podučjenja v resnicah svete vere, in pa brez omikovanja volje, to je: brez strahú in berzdanja. Ne more se reči, da starši otroke izreajo, ako jih za potrebo, ali tudi obilno, ali pa še celó odveč v njih lastno škodo pitajo in oblačijo, če pa za družega nič ne skerbé in jih pusté, da rastejo kviško kakor divjaki. Otroci tudi niso še prav izrejeni, ako so sicer spretni in kdo vé kako prebrisani v posvetnih rečéh, znanostih in umetnostih, če pa od Boga in njegovih lastnosti, od resnice in kreposti ter od bogaboječega življenja nič ne vedó, ali pa le prav malo. Kako žalostno je viditi, ako otroci kmetiških staršev vedó in poznajo sicer kmetovske opravila, Boga pa ne! Kako žalostno je viditi, ako otroci gosposkih staršev sicer ptuje jezike govoré, ako se umejo na godbo in ples, kakor una hči prešestne Herodijade (Mat. 14, 6.) in svetu svoje vmišljene ali če tudi resnične prednosti na ogled stavijo, Očenaša pa moliti, in deset Božjih zapovedi povedati in še za silo razložiti ne vedó! Taka zgolj posvetna omika, taka vnanja lepota čedne obnaše, tak vnanji lišp, ki pokrивati ima notranje strasti in pregrehe, pa jih vendar ustaviti ne more, da bi se ne pokazale in na svitlo ne priderle, taka s trdom in umetnostjo otrokom vsiljena urnost in spretnost, zavoljo kterih se svetu skazujejo in njegove hvale išejo — velikrat z gubo sramožljivosti, vse to

pač ne namestuje prave keršanske izreje, ktera je vse druga, in ktera človeku še le pravo vrednost dá in veljavo, kar ga tukaj in tamkej srečnega dela. Taka izreja in omika je pristranska, kriva in napčna. O ubogi otroci, kteri po nesreči pridejo takim posvetnim in nečimernim staršem ali vrednikom v pest! Kaj jim pomaga, ako ves svet dobé, na duši pa škodo terpé?

O starši, redniki, višji! Vidite, da pri vsih šolah in naukij je divjaštva, pretefov, pobojev, pijančevanja in premnogo gerdih pregréh zmiraj več. Učite otroke, učite mladino djanskega keršanstva, priganjajte jih k molitvi, ktera serce mečí, — k službi Božji, ktera čutila blaži; — k prejemanju ss. zakramentov, kteri strasti kroté in človeka po duhovno blažijo in lepšajo. Brez premagovanja, brez krotjenja samega sebe človek postane zvér tukaj, in zaverženec na večno na unem svetu. Le vera, vera sama uči pravo pot za blagor tu in tam.

Bolna vdova.

(Fr. Soave.)

Velik neznan gospod gre neko jutro zgodaj celó sam po enem dunajskih predmest, in zagleda, da se mu blizo 12letin fantič približuje, in ga s pobešenimi in objokanimi očmi, s tihim in plahim glasom pomoči poprosi. Fantič je pred njim lepo ponižno stal, in sramožljiva rudečica je bila na njegovih licih, solzne so bile njegove oči, in plašno in trepetaje je prosil; vse to je tega gospoda globoko v serce ganilo. „Meni se zdi,“ mu reče, „da ti nisi rojen vbogajme prositi. Kaj te je k temu primoralo?“ — „Oh, jez nisem bil rojen, ne, v takó revnem stanu!“ odgovori fantič zdihaje, in solze se mu uderejo. „Nesreče, ki so mojega očeta zadelé, in revni stan, v katerem so moja mati zdaj, me k temu silijo.“ — „Kdo so pa tvoj oče?“ — „Moj oče so kupčevali, drugi so jim že veliko zaupali in vse jim je šlo po sreči. Kar pride eden tistih, ki so z mojim očetom kupčevali, v taki stan, da ni zamogel svojih dolgov izplačati; to je mojega očeta na enkrat popolnoma na nič pripravilo. Pa še večí je bila naša nesreča, ker niso mogli moj oče te zgube prenesti, in so mesec potem od žalosti umerli. Moja mati, en manjši brat in jaz smo v naj večí revšini ostali. Mene je prijatelj mojega očeta k sebi vzel. Moja mati so si prizadevali, sebe in mojega manjšega brata s delom svojih rok preživiti; pa ravno necoj se jih je huda bolezen lotila, tako, da se bojim za njih življenje. Jez nimam ničesar, ne premorem tudi nič denarja, in ne vé m kako jim pomagati. Ker nisem vaje beračiti, si še ne upam takih prositi, ki bi me utegnili spoznati. Vi, gospod, se mi ptuj zdite, zato sem zdaj pervikrat svojo sramožljivost premagal,

in Vas poprosil. Usmilite se zavoljo Boga moje nesrečne matere, storite, da bom zamogel jim kaj pomagati!“

Pri teh besedah se začne milo jokati, takó da je neznanega silno ganilo. — „Ali stanujejo daleč od tod tvoja mati?“ — „Konec te ulice v zadnji hiši, v tretjem nadstropju.“ — „Ali je bil že zdravnik pri njih?“ — „Ravno zdaj ga grem iskat; toda ne vém, kako ga bo moč plačati, ali saj tudi dobiti, kar bo zapisal.“ — Neznani gospod vzame iz žepa nekoliko goldinarjev, in mu jih dá, rekoč: „Hiti po zdravnika, da jim bode pomagal.“ — Fantič se mu zahvali s prostimi pa serčnimi besedami, kakor mu jih je njegovo hvaležno serce navdajalo, in zdajci teče.

Neznani gospod sklene ta čas, ko je fantič po drugi strani odšel, sam iti obiskat nesrečno vdovo. Pride do hiše, gre gor po stopnicah, in stopi v majhino stanico, kjer družega ne vidi, kakor nekaj slamnatih stolov, malo kuhinske posode, slabo in staro mizico, star predalnik, posteljo, kjer je bolna vdova ležala, in zraven nje drugo majhino posteljico. Vdova je bila v silno veliki žalosti, in nje mali sin se je jokal zraven postelje. Ona si je prizadevala ga tolažiti, toda sama je bila tolažbe potrebna. Gospod, v serce ginjen, se približa, jo tolaži, in začne, ko da bi bil zdravnik, jo spraševati o njeni bolezni. Ona mu ob kratkem vse pové, potem pa zdihaje in jokaje reče: „Oh gospod! moja bolezen ima presilen vzrok, in zdravilstvo ni zmožno je odgnati. Jez sem mati, mati revna prenesrečnih otrok. Moje nesreče in nesrečni stan mojih otrok so to serce že pregloboko prebodle. Sama smert zamore mi terpljenje odvzeti; se pa vender pred njo tresem, ko pomislim, da bodo moji ubogi otroci zapušeni.“ — Pri teh besedah jame še bolj ihtiti. Pové mu nadalje vse svoje nesreče, ker se je delal, kakor bi od tega še nič ne vedil, in vmes mu zopet kaka solza oči zalije. Na zadnje ji reče: „Ne obupajte še; Bog vas ne bo pozabil. Jez vašo nesrečo v živo čutim, pa Bog je previden; vi ne bote celo brez pomoči ostali. Skerbite najprej, da si ohranite življenje, ki je tolikanj potrebno zavoljo vaših otrok. Imate kaj popirja, da vam kaj napišem?“ — Ona iz terga en list iz bukvic, na ktere se je njen nekako sedemletni sinek ondi zraven postelje učil. Ko je gospod nanj nekaj zapisal, ji reče: „To sredstvo vas bo nekoliko poživilo; ako bo treba, bomo drugikrat kaj več poskerbeli, in jez upam, da bote v kratkem ozdraveli.“ — Popusti popirček na mizi in odide.

Kmaló potem pride domu starji sin. „Preljuba mati!“ ji reče, „nič ne marajte, Bog se nas je usmilil. Poglejte denarje, ki mi jih je davi blag gospod dal: s tim se bomo več dni oskerbovali. Bil sem pri zdravniku, in precej bo sem prišel. Ne žalujte več toliko, in potolažite se!“ — „Oj sin!“ mu mati odgovorijo, „pojdi, da te objamem; Bog ti pomaga, ker si nedolžen; da bi te le zmirom nedolžnega ohranil! Neki zdravnik, ki ga ne poznam, je ravno kar od tod šel; poglej, tam na mizici je listek, pojdi in prinesi mi, kar mi je ondi zapisal za zdravilo.“

Sin prime listek v roke, ga prebere, in se močno začudi. Vnovič ga pregleda, zopet prebere, pa zavpije: „Oh, mati! kaj je neki to?“ Začudena mu vzame listek iz rok, in ga nagloma prebere. — „O Bog! cesar!“ — Pri ti besedi ji pade list iz rok, sape ji zmanjka in glas umolkne. Listik namreč je bil ukaz cesarja, s katerim so ji namenili veliko pomoč iz svoje lastne kase. Zdravnik je prišel še o pravem času, da je materi iz omotice pomagal, v katero jo je bila ta nenadjana sreča pripravila. Sredstva zdravilske so jo tudi kmalo iz bolezni otele, ker ji je bila ta bolezen večí del iz serčne žalosti prišla.

Cerkev pred sodbo.

(Spisuje Fr. Štrukelj.)

III.

Iz cerkvenega zbora bode izhajala postava, poterjenje pa od njegovega glavarja, rimskega papeža.

Omahljivi Pilat je vprašal zvezanega Jezusa: „Ali si res kralj Judov?“ In Kristus je odgovoril: „Moje kraljestvo ni od tega sveta. Ako bi bilo moje kraljestvo od tega sveta, bi se moji služabniki potezali zame, da ne bi bil izdan Judom. Toda — moje kraljestvo ni od tega sveta.“

Poslednje besede dovolj jasno izrekajo, da kraljestvo Kristusovo ni svetno, pozemeljsko, ampak nebeško kraljestvo, t. j. sv. cerkev.

Kakor je nekđaj Kristus stal na sodbi pred omahljivim Pilatom, ravno tako stoji dan danes cerkev, kraljeva nevesta, na sodbi pred omahljivim duhom časovim, in odgovarja na njegova vprašanja, takisto odločno, kakor je odgovarjal njen ustanovitelj. „Moje kraljestvo ni od tega sveta,“ odgovarja cerkev, in ta odgovor dovolj jasno spričuje, da noben, še tako mogočen svetovnjak nima pravice cerkve soditi. Kristus je ustanovil sv. cerkev, in oblast izročil apostelnom pa njihovim naslednikom.

Cerkev ni politično, pozemeljsko kraljestvo, ampak nebeško, duhovno in Božje, ki ga vstanovlja v naših sercih moč milosti božje, katero se brani in razširja z orožjem poterpežljivosti, in katero poganja naj lepši cvet ob zaničevanju. Cerkev ne obeta takih darov, kakoršne deli posvetno poželenje, ona vabi s ponižnostjo, premaguje s križem, plačuje pa z mučeniško smrtjo. Ker je tedaj kraljestvo to nebeško, toraj nima družega namena, kakor da svoje podložne pripelje v večno srečo.

Prav tedaj veli sv. cerkev duhu časovemu: „Jaz sem kraljica, a ne posvetna, zato sem vstanovljena, in zato prejemljam pomoč sv. Duha, da spričujem resnico. In vsak, ki je iz resnice, poslušaj moj glas.“

„Kaj je resnica, kje je resnica?“ dvomeče poprašujejo novopoganski Pilatuži, in na vso moč pobijajo veljavnost odločilnih izrekov sv. cerkve. Liberalci hočejo, da bi cerkev prašala preje nje za svet in za dovoljenje, preden bi kaj določila, ali pak nemudoma spet zaverгла, kar njim ne bi bilo po volji. Ko bi se to zgodilo, potem še le bi oni dali veljati, da cerkev ima resnico, drugač pak ne.

Preglejmo tedaj to reč!

Resnica je došla iz nebes, Sin Božji jo je prinesel na zemljo, zapustil pak svoji cerkvi: „Jaz sem zato prišel na svet, da spričujem resnico.“

Kaj pa je resnica?

Ako se vpraša: kaj je resnica, je treba pomniti, da to je velikansko vprašanje. Kdo vé odgovoriti? Kdor prav odgovori, rešil je vse zastavice, odperl je vrata do vsih skrivnosti. Duh človekov hrepení na vso moč, da bi mogel odgovoriti na to vprašanje, kajti duša človekova želi resnice pa pravice. Vsi plemeniti in veliki misleci se prizadevajo, da bi dovoljno rešili to vprašanje; toda oni, ki se prizadevajo, da bi rešili to vprašanje zgolj z človeškim umom, oni se zastonj trudijo. Resnica namreč, ki oproščuje človeka, je viša kot naš duh, in globočja kot naše serce. Kjer je resnica, ondi je Bog, zakaj Bog je resnica. Kristus veli: „Jaz sem pot, resnica in življenje.“ Ker je pa resnica nezkončno viša kot naš um in naša pamet, toraj uči neskončno vličastnejše reči, ki jih pozemeljski um ne more presoditi, zato pak vodi seboj milost, ki pomaga človeškemu umu. In ta milost, ki pomore umu, da se podverže čeznatorni resnici, se imenuje vera. Komu naj vero primerjamo? praša Tomaž Vilanovski. Vera je gospa, ki jo spremlja služabnica

umnost na kraljevi dvor. Obe greste skupaj po potu, obe stopate skupaj po stopnicah, ali kedar dojdete v predvežje kraljevsko, ostane služabnica zunaj, gospá pa stopi notri, si ogleda notranjo krasoto, vidi kralja in govori ž njim. Ravno tako potujete umnost pa vera po vidnem svetu. Stopaje poleg vere gré umnost po stopnicah vidnega sveta proti Bogu, kedar pa dojdete do svetiščinih vrat, ostane umnost zunaj v predvežju, in samo vera smé notri. Vera edina gleda razen vidnih tudi nevidne reči, vstvarjene duhove. Pa še bliže stopi, prav pred sedež Božji, ter gleda edinega pa triosebnega Boga itd. Brezkončen pogled se ji odpira, piše Tomaž Vilanovski. Kaj je tedaj resnica? Resnica je ono, kar vera uči.

Toda liberaluhi zametajo vero, kakoršna je, in ž njo vred zametajo tudi resnico. Kdo tedaj bi se čudil tim umomalikom, ako z rameni zgibaje zaničljivo poprašujejo: „kaj je resnica, kje je resnica.“ Oni sodijo po sebi, ki se versté v vednih, naj bolj rogovilastih nasprotjih, in kar naravnost odrekajo resnico sv. cerkvi. Terdijo, da resnice ni nikjer, da kratko in malo nimajo verjetne gotovosti, ampak le različna veroizpovedanja, ki je vsako pobralo kosček basnikastega razodenja, in toraj imajo vsa od kraja pravico, da jih pustimo, naj se razvijajo, če morejo. Ali si pa resnica kedaj nasprotuje? Res je, vsak človek ima pravico, da mu dajemo mir, da ga ne zaničujemo, ne sovražimo, to nam veleva sv. vera, nikakor pa ne veljá ravno to zastran njegovih zmót. Prav je tedaj: Vsakemu naj se sodi pravica.

Kdor pa ni veren, kdor ne vé, kaj je resnica, taki vam tudi ne more zastopati in braniti pravice, kakor gré. Kjer ni vere, ondi ni podlage za pravico, brez podlage pa ne more obstati nobeno poslopje. Kdor zaničevaje poprašuje: Kaj je resnica, taki utegne tudi popraševati: kaj je pravica? Kdor vero zameta, zatira, kdor dvomi o božji veljavi, taki utegne dvomiti tudi o postavodajni svetni veljavi, utegne brezvestno gaziti njene postave. Ali ni res? Nič čudnega tedaj ni, da oni, ki se vzdigajo tudi zoper državni red. Kdor nasprotuje Bogu in cerkvi, ob enem nasprotuje pravici pa od Boga postavljenj oblasti.

Pa tudi malomarnost zastran naj važniših zadev kaže vsak, kdor ošabno poprašuje: kaj je resnica? Kaj neki je krivo, da so nekteri popolnoma merzli in malomarni za razodeto vero in resnico? Zakaj so taki? Samo zato, ker niso še rešili zastavice: kaj je resnica? Ne rešijo je pa ne zato, ker zametajo nezmotljivo učenost sv. cerkve, ter hočejo spoznati in izslediti resnico zgolj s človeškim umom, tako ravna je pa stojé ravno ondi, kjer so stali poganski modrijanje. In manj ko jim sije luč Božjega razodenja, bolj ko v verskih zadevah hodijo za lučjo zgolj uma, manj ima evangelij moči do njihovega serca in volje, takov človek pa tim raje in hitreje odpira serce svetni ljubezni, grehu pa strasti. Taki se tim globočje pogreza v brezdno nejeverje, mine ga vse veselje do Božjih reči, in v tem ko za naj neznatnejše reči se peha in gubi čas, pa ostane oterpjen za vse ono, kar zadeva vero, pa dušno izveličanje.

In vendar je človek vstvarjen za resnico; kdor toraj se merzlo derži proti resnici, taki siloma zatira hrepenenje dušno. Ali je pa to prav? Ali se daje izgovoriti? Ali je to „fortschritt“ (napredek)?

Kje pa je resnica doma?

Če je Kristus resnica, tedaj mora resnica biti ondu-kaj, kjer je Kristus; Sin Božji pa je v cerkvi, saj pravi: „Jaz sem pri vas vse dni do konca svetá.“ Cerkvi je podlaga in steber resnice, njej je Zveličar izročil oblast učiti, ko je rekel apostelnom: „Pojdite in učite vsa ljudatva.“ Te pravice se cerkev derži in se je bode držala. Iz njenih zborov izhaja postava, poterjenje pak

od njenega glavarja, ki je skala, na kateri stoji cerkev. Cerkev Kristusova se pa tudi spoznava po svojih lastnostih, ona je edina, sveta, katoliška in apostoljska. Cerkev se je začela s Kristusom, seza do Petra, ki je bil postavljen za skalo sv. cerkvi, in kjer je Peter, tam je cerkev Jezusa, t. j. ona edina cerkev Božja, ki ima obsezati vse ljudi, ki so dobre volje. Vsak mora previditi, da kakor je en sam Kristus, tako je ena sama cerkev. Čemu neki več cerkvá? Ali je resnica razdeljena kali? Če bi bila resnica razdeljena, imela bi sleherna cerkev le kos resnice, nobena ne bi imela cele resnice. Ali vstanovitelj sv. cerkve je rekel: „Učite jih spolnovati vse, kakoli sem vam zapovedal, zakaj glejte, jaz sem z vami vse dni do konca svetá. Jaz vam bom poslal družega tolažnika, Duha resnice, on vas bo učil vse, in vas bo opomnil vsega, karkoli sem vam rekel.“

Tako le je govoril Gospod apostelnom in njihovim pravnim naslednikom. Resnica je božje nature, toraj jo ohranjuje božja pomoč. Kako čudni so tedaj nekteri liberalci, ki velé: „Kar smo se učili v katekizmu svoje mlade dni, vse tisto terdno verujemo, nikakor pa ne bomo verovali, kar nam naloži sedanji cerkveni zbor, vzlasti ne nezmotljivosti papeževe.“

Kdo vas je učil v otročjih letih? In tisto verujete. Ali sedaj pak cerkev krivo uči, da bi ji ne verjeli? Ali se moti? Sej ste se učili, da se ne more zmotiti, ker jo razsvetljuje sv. Duh... Morebiti prestopite v drugo vero? Pa sej ste se učili, da nikjer drugej ni resnice, kakor v katoliški cerkvi, ker le ona je v zvezi s Petrovimi nasledniki in nasledniki apostelnov, druge pak ne, toraj nimajo in ne morejo imeti resnice, ker njim Kristus ni bil obljubil Duha resnice. Ali se taki nesrečni, od napuha mahnjeni ljudje, ne podajajo nalašč in vedoma v zmoto? Ali je treba ali ni, um podvreči veri, kaj? — „Kdor ne veruje, bo pogubljen!“

Če se pa resnica ne dá deliti, tedaj jo ima ena sama cerkev, ali pa bi se moralo reči, da jo imajo vse od kraja. Toda smešno je kaj takega terditi, ker vemo, kako so si cerkve navskriž, marsikaj, kar ena terdi, druga tají itd. Le ena sama cerkev tedaj ima resnico, in sicer tista, katero je bil vstanovil Jezus Kristus, ktera živi v nepretergani zvezi s Petrom in z apostelnimi, ta pa je rimsko-katoliška.

Dobro tedaj vemo, kje je resnica: v nebesih pa na zemlji. V nebesih na sedežu Božjem, na zemlji pa v cerkvi, vidni namestnici Sina Božjega. Resnica tedaj ne kraljuje v pozemeljskem kraljestvu, ampak v kraljestvu Sina Božjega, ki pa ni od tega svetá. Kraljica tej državi pa je cerkev, ki obsega nebó in zemljo, in ju veže z vezjo sv. vere.

V cerkvi tedaj je domá resnica, in prav ima, ki veli, da: spričuje resnico. Poslušajmo jo tedaj, verno sprejemajmo, kar nam veleva, serčno se je oklenimo, da kedaj pridemo iz dežele verovanja v deželo gledanja. Resnica katoliške cerkve se je spričala v dolzih in vi-harnih stoletjih, in s tim je jasno poterdila, da hrani v sebi resnico Jezusa Kristusa, Sina Božjega in Zveličarja svetá. Koliko že je ta resnica dosegla na zemlji! Stermeti moramo, če premišljujemo njena dela, in čuditi se moramo njeni sili pa ljubezni. Resnica ta je pre-magala in prerodila svet. Pod njenimi kreljuti se razsvitajo vednosti, umetelnosti, usmiljenje, svoboda, sploh olika ali civilizacija.

Liberalci sami se nehoté čudijo veličastvu, ki sije raz obličja sv. cerkve, kraljice, strah in groza jih je pred njó. Toraj vpijejo in ropočejo, kot babjeverni ljudje, češ, da preženó strahú. Ves sedajni hrup in potres ne bo prepodil ali omajal cerkve, temveč se bo še bolje poživila in vrasla. Zastonj skušajo zatreti jo, oni sami bodo

zaterti, červiči pozemeljski. Cerkev pa se bo veselila, in vsi se bodo hvalili, ki ne vlečejo z liberalci. —

Tri mesece na Jutrovem.

LII.

(Nekteri primérlejši. Odhod iz Bejt-Dženna. Kobilice, njih lastnija itd. bolj natanko popisane. — Kobilice na večeru. — Tica tarbi. — Pri studencu „Nahar-e-Djamir. — Lastnija kraja. — Serni. — Katanana. — Pred Damaskom. — Prihod v Damask.)

Pred odhodom iz Bejt-Dženna smo še nekatere reči doživeli, ki znamenjajo šege ondotnega kraja. Med drugimi je bil ondi neki star mož, ne vem prav, če tuj ali domač, ki se je obnašal kakor kaj posebnega v telesnih in duhovnih rečeh; bil je kakor kak pánar. Prileten mož, ki se je bil ne mara pretegnil ali mu je bilo kaj družega, se je na tla vlegel, uni pánar pa ga je mehko z nogu teptal na herbtu ležečega, in zdi se mi, da je kar naravnost po njem hodil, in med tem je nekaj mermral. G. Fridman je menil slišati, da je teptáč teptanca tudi baral, kakošne vere da je, ter mu je odgovoril, da je zvest mohamedan. Bral sem, da pri derviškem plesu starci tudi celo male otroke tako z nogami teptajo v pričó občinstva, in to jim je blezo nekaka posebna verska šega in imenitna „bravura“ ali junaštvo!

Da je bil pa uni starec osoren prenapetež, smo tudi mi popotniki skusili. Tista steklenka z vinom, ki je v Banjasu budila smešnost, je tukaj napravila mohamedansko jezo in sitnost. Moja tovarša sta bila nekoliko odveč ponosna z vinom v pričó tujcev; prosimo pri jedi kake posode za pitje, in prinesó nam lepo skudelico. Ko pa stari pánovec vidi, da ima biti za vino, nekako jezno otresa in govori: „Muš tajeb, — la tešreb!“ (To ni dobro, nikar ne pij.) Nejevoljo razodeva zoper vino, in blezo meni da bi se posoda oskrunila, ako se iz nje vino pije; treba je bilo torej skudelico nazaj dati. Mlajši so pri tem pripetljeju molčali; ne vém, če so bili druge — ne mara zgolj družovske vere, ne tako goreči za svojo reč, ali pa so vojsko za Mohamedovo prepoved prepustili unemu starcu.

O poli šestih 12. maj. smo odrinili iz Bejt-Dženna skoz ozko sotesko. Sli smo v precej veliki družbi Bejt-Dženncev, ki so jo mahali na polje delat, toda ob neki dolini smo kar neprevidoma dobili še vse večí drugo tovaršijo. Neznanska truma velikih kobilic dosti na gostem, da bi bile skorej solnce temnile, je nad nami ferčala po zraku, ki nam je še o $\frac{1}{2}$ 9 tovaršijo delala. To so naj berže prav tiste potujoče kobilice (*Acridium migratorium*), ki se včasi pridervé celo v planjavo pod Balkan, do spodnje Donove in Karpatov, in ki so ravno undan pisali, da zdaj Carigrad nadlegajo. V koranu se o njih bere: „Mé — kobilice — smo vélika vojska vélikega Boga, mé lézemo po 99 jajc; ako bi bila stotina doveršena, bi mé pojedle vso zemljo in vse, kar je na nji.“ Arabec pa pravi v svoji živi besedi: „Njena — kobilčina — glava je enaka glavi konjevi, njen herbet herbtu bikovemu, njene persi levovim, njene perutnice orlovim, njen trebuh kačjemu.“ Te kobilice so zelenkaste in kadar so odrašene, menda poltretji palec dolge. Nisem jih meril, pa po pogledu so že utegnile tolikę biti. Lahko si je misliti, kako silno škodo te strahovite kardela storé v kratkem času. Kmali je vse pusto in rujavo in skorej černo, kjer se ta grjus vsede; le samo že zreli žitni stebli so pred njimi varni. Ravno poljane, po katerih smo ta dan hodili, bi bile lahko silo rodovitne, ako bi ta merčes toliko škode ne storil. V Bejt-Džennu so ljudje pravili, da so ves tabak požerle, kar je res čudno, ker ta sadež se šteje k strupenim, — in po potu gredé vidimo, da je žito sem ter tje vse snedeno. Vender pa, če prav pomnim, kakor so se nam

na popotvanji kraji zapored razodevali, se mi zdi, da kobilice delajo skorej tako, bi djal, kakor toča. Pokončani so posamezni kraji, pa je zopet lepši ali lepo polje z žitom, zelenjem itd.

Poprejšnje čase so se kobilice večkrat pridervile tudi v naše večerne kraje, na Poljsko, Nemško in celo na Francosko. Leta 1693, 1730, 1748, 1752, 1819 in 1827 so zaznamnjane s takimi šibami. L. 1848 se jih je bilo strašne sile pripodilo na južno Rusovsko in do spodnje Donove. Z njimi vred je prišel tudi njih smertni sovražnik, tica tarbi, nekak škorec. Naznanilo do ministerstva ruskega pravi:

„S kobilicami vred se je prikazal v naši gubernii Tiflis-u v obilnih trumah tič tarbi, nekak škorec, ki se je razodeval kakor nekak poseben sovražnik kobilicam. Komaj se more misliti, v koliki množici so se ti tiči zbirali pri našem mestu (Aleksandropolji). Vsako, tudi naj mlajši drevo jim je služilo za vsedanje in sedeli so v toliki množini skupaj, da so se veje naj večih drevés kar šibile pod njimi. O zoru se ti tiči vzdignejo, v tropah leté k vodi Arpatši in začnú kobilice daviti. Tardi ni boječ, in pričujočnost ljudi ga nič ne béga v njegovem opravilu, ktero zveršuje do solnčnega zahoda. Potem tiče trume sferčé k bližnji vodi, se umijejo od svojega nesnažnega dela, posedejo po drevesih, ondi veselo žvergolé do polnoči, in eno uro pred solnčnim zahodom zopet pričnú svoje pokončevanje.“

Ta kobilčar ne pogonobi le samo toliko kobilic, kolikor jih za živež potrebuje, temuč je njih živi rabelj, večkrat le glavo pojé, dostikrat jo le samo stare. Rečeno je torej v drugem naznanilu: „Smé se zanesljivo terditi, ako ti dobrotni gosti, tarbi, še nekaj časa pri nas ostanejo, ne bo tukaj nobene kobilice več.“ Škoda pa, da ti kobilčarji hodijo le samo v take kraje, ki niso deleč od rék in potokov, kjer je voda čista in pa če so ondi drevesa, germičevje ali višave: brez tega bi za kratki nočni pokoj ne našli prenočiša. Kobilice pa za vse to ne prašajo, torej jim ta nasprotnik po večem ne more kaj. — Če so ti kobilčarji tudi v Palestini in po Sirii, in po katerih krajih, nisem nikjer slišal. — Zdaj pa še dalje o popotvanji.

Ves veličastni Hermon nam še zmiraj daje dobro vodo spod svojega obnožja; poljane so bolj redko obljudene; hiše ali prav za prav grobljaste bajte so ob kraju stropovja z nekakim ternjem ovenčane, ki jim stoji kakor človeku kodrasti lasje ob čelu. Da so po verhu ravne in plane, je znano. O $\frac{1}{2}$ 11 smo z griča zagledali Katanano, mesto, za katerim pride Damask, in prišli smo nadalje v obširne in neobdelane planjave.

Pri studencu „Nahar-e-Djamir,“ prav v dolini med dvema berdoma smo okoli 11 prav zmerno južino vžili. Proti koncu se snuje v dolino kar neprevidoma veliko možakov na oslih, kateri nas čez malo časa tikoma obdajajo. Bilo mi je precej tesno pri sercu, češ, kakošnega masla so neki ti čudni ljudje? Eden me prosi kaj za zobé, in dam mu „akonit,“ ki sem ga imel ravno v žepu. Tudi dečku našega spremljevalca sem bil dvakrat pomagal s homeopatijo. Tem natornim ljudem homeopatija veliko prej pomaga kakor pa nam evropejem, katerih želodec se je mogel že z vsim vojskovati, kar je zanj, in kar ni. Uni možaki, sicer neprijaznega obraza, pa so bili bojda tergovci iz Zableh-a na Libanu, 14 ur od Damaska, kakor je bilo rečeno.

Proti Damasku od Bejt-Dženna se vidi zmiraj več evropejskega drevja, zlasti orehov in trepetlik, ki so njih celi verti nasajeni, in mislim, da les v Damask prodajajo. Veselilo nas je, ko smo zagledali ne deleč po pustinji letati prijazni — sernici. G. Hörmanu se je pač budil „dober tek“ do njune pečenke in je po puški segal, toda živalici tudi svoje življenje ljubite in ste za

primerno spoznale toliko umikati se, da jima svinčenka ni mogla kaj.

Ravno dobro opoldne smo prišli v mohamedansko mesto Katano, ki stoji na lepem polji ob koncu ene predlibanskih dolin. Nekoliko poprej namreč smo se bili znebili poldrugidnevnega soseda Džebel-Šejha ali velikega Hermona. Katana je viditi novejši, do čuda redno zidano mestice, ki je z zelenimi vertovi in orehovim drevjem gosto obdano. Šli smo po ravni, široki cesti in mem lepega bazara (terga) naravnost skoz mesto brez postanka. Ljudi nisem vidil čez 4—6 duš; — ne vém, če je vse spalo o poldanski vročini, kaj-li? Tukaj so lepo obdelane polja, pa žita slabe, vmés čisto zanikarne. Ves ljubi dan smo jahali po ravnini z malimi višavami in dolincami vmés.

Po dveh popoldne sem zagledal doželeni Damask in zapisal v dnevnik: „Deo gratias — hvala Bogu!“ — Prav obširno polje je ob večeru, predno se v mesto pride, pa vse je bilo prazno in pusto; nekaj so blezo kobilice požerle, nekaj je bilo ravno izoranega. Le samo terte so lepo zelenele. To ni kazalo dobre létine. —

Iz tega, kakor smo v mesto hodili, si zamore vsak že nekoliko misliti, kakošno podobo ima to sloveče središče jutrodeželskega lišpa, olike in naravne lepote.

Dvanajstega majnika o $\frac{1}{2}$ 3 smo prišli tedaj do Damaskovega opasa, do prelepih zelenih vertov, ki so ograjeni z velikimi štiroglatimi grudami, ktere so lepo obdelane kakor kamni, ter je nekaj perstén kvadernat opresen opék ali cegel, kakoršnega še nisem vidil. Velikanski orehi, oljke, granati, razne topole, breskve, murve, verbe, smokve, vinska terta, ternove drevesa, med drugimi žito, neznanu germovje, nešplje, ciri itd. — vse je eno med drugim po lepih in neštevilnih vertih, skoz ktere derži cesta v mesto.

Po 4 še le smo prišli k prvimi hišam, nekakim pristavam, ki so z blatom pobeljene. Cesta je prav lepo tlakana, verti so še nadalje proti mestu; kmali gremo memo turškega pokopališa itd., in ob 4 in 14 minutah nam je zopet veliko turško pokopališe ob desni in ob levi. Ob 4 in 23 minutah smo dospeli k drugim hišam — z blatom pobeljenim, in poslednjič — v samo mesto. Čez poldrugo uro smo tedaj hodili skoz verte, predno smo dospeli v pravo mesto.

Perva opažena obertnija, ki sem jo vidil, je bilo par státev za tkanje svilnate robe. Šli smo med zalo džamijo (mošejo) iz obdelanega kamna in z enakim minaretom (stolpom) po dolgem, pa ne preveč ličnem bazaru (teržišču); gledavci so se mi zdeli rezni in hudi. Po polipetih gremo skoz lepši bazare ter prodajališča, pa so mnogi dukani (prodajalnice) zaperti (bila je sobota, tedaj — judje). O $\frac{3}{4}$ 5 zopet slabši bazari, leseno orodje, suha roba; lekarnica, redkeje prodajalnice, vmes gostije. Ko sem tako ogledoval jezdé, kaj ima mesto znamenitega in ob enem zapisoval, moj konj telebi na grudasti tlak in jaz z njim; to je bilo ob koncu gostih bazarov. Bilo me je sram in skorej bi ne vedil, če sem bil préd padel ali pred vatal, — potlej sem tudi konju pomagal na noge. Okoli petih smo dospeli v samostan čč. oo. reda sv. Frančiška, kjer smo bili prijazno sprejeti in smo nekaj dni ostali.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Katoliška konservativna družba v Gradcu je odmenila 9. in 10. avgusta napraviti shod povabljenih gostov. Ti gosti bodo prednji večer 8. avg. sprejemani.

K temu shodu so prav priljudno povabljeni tudi družniki katoliške družbe za Kranjsko. Tisti gg. družniki tedaj, domači ali zunanji, kteri se odmenijo iti na

ta shod, naj to najberž ko je moč naznanijo v stanovanji tukajšne kat. družbe (gosposke ulice št. 214), da se zanje dobé še do časa sprejemni listi iz Gradca ter se jim od tod pošljejo ali izročé.

Mil. škof Mrak so se povrnili iz Rima in ostanejo le nekaj malo časa še na Kranjskem, da svoje reči vrvnajo, potem pa se vernejo v svoj misijon in svojo škofijo v Ameriko. Nekteri so pismeno opraševali za stran misijona, ki se jim ni moglo nič določnega odgovoriti; zdaj imajo sami priliko z mil. gosp. škofom govoriti in dogovoriti se.

Na Koroškem se katoliške družbe močno razširjajo; v mnogih krajih so že vstanovljene, v št. Vidu in v drugih krajih se vstanavlja. Pa je tudi res potrebno, da se duh katoliški poživi, zakaj liberaluhi so tako vkoženi po več krajih, da hočejo iz kože skočiti, ako katoličani hočejo le besedico spregovoriti.

V Gradcu je odbor katoliške družbe sklenil tale sklep predložiti snidu, ki ima v kratkem sklican biti:

„Mi nimamo sočutja ne za francosko cesarstvo, ktero se je zopetno zoperpravično obnašalo do Avstrije, ne za prusko državo, ki je na nepravico in silo zidana in se je poslednjič zoper Avstrijo izdajsko vojskovala. Mi toraj menimo, da je silo potrebno, naj se v nastajoči vojski med Francijo in Prusijo dotlej ohrani nobenostranst, dokler je to primerno koristi Avstrije. Tako imenovanih nemško-liberalcev, zlasti tistih, pri kterih je govorjenje le še o nemškem, že dolgo pa ne o avstrijskem domoljubju, v nobenem primérljeju ne čislamo za opravičene, da bi véliko besedo govorili v imenu nemškega avstrijskega prebivavstva, ali celo cele Avstrije.“

Iz Tersta, 24. jul. Serce mi kervavi in kri mi po žilah vré, ko sto in stokrat čujem ponavljati gerde pesmi zoper duhovstvo in redovnike. Imamo svobodo, da se Bogu smili. Iz cerkev so učence izločili in ne čuje se več milega petja nedolžnih otročičev, ker ne smejo več hoditi skupno k maši, in v šoli se ne sliši sveta pesem več. Mladost, že tako zberzdana dan danes, se v pogrešanj blazih spodbudljejev še bolj razberzduje. Zunaj po ulicah pa se cele noči kvakajo gnjusne in revolucionarne pesmi „Andrema a Roma; — „Alla forza preti e frati;“ — o poldne kakor o polnoči bodeš slišal v kakem kotu to pesem ponavljati.

Paglavci, kterim še mleko od brade kaplje, kakor mnogi divjaški fakini brez strahú smejo tako očitno zasramovati celi stan, in policija se za to nič ne zmeni. Ako bi kdo kričal: „alla forza i facchini e gli assassini“ (na vislice fakini in ubijavci!), bi ga kmali v ječo tirali; ali na vse gerlo pred vsem ljudstvom in pred nedolžnimi otroci kričati: „alla forza i preti“ to se smé brez strahú?! Pri ljudéh je večkrat treba pravico zdermati, da se prebudi; ali pri Bogu je drugač. Le en izgled: Nečloveški rokodelec in oče treh otrók je tudi svoja mlada sinčeka podučeval — ne moliti — ampak peti take pohujšljive pesmi, in ko sta se dobro navadila, jima je še dajal zdaj po 2, zdaj po 5, zdaj po 10 soldov. Lastna otročiča, čisto mlada fantalina, se prederzeta to učiti, kar bi odrašen imel se sramovati! Ali počakaj malo!

Napravi se mu majhen majhen mehurček na ustnici, za ktereга se ni čisto nič zmenil; — toda kmalo postane veči in naprej razjeda ustno. Doktorja pokličejo; pa nič ne more pomagati. Ne more na zadnje ubogi človek — bogokletnež — nič več vžiti, tako se shujša rana (rak). Hočejo njegovi, naj se z Bogom spravi; ali ko duhovnik pride, mermrá bolnik: „Proč! jaz nimam nič opraviti z duhovniki,“ in tako terdovratno umerje še mladi mož. To je očitna kazen za pohujšljivca nedolžnih dušic — lastnih otrók.

Nedavno je umerl tukaj v Terstu na ulici o $9\frac{1}{2}$

zvečer prečast. kanonik Jak. Divo, kakor ste v poslednjem listu „Zg. Danice“ naznanili. Kaj je iskal ob taki uri na ulici? me bo kdo prašal. Čakal je na poštni voz, da bi se peljal domu v Koper, ker je bil preveč zakasnil, da ni mogel s parobrodom po morji oditi. — Časniki teržaški so rekli: „un prete forestier è caduto da un muretto ed è morto.“ (Ptuj duhovnik je padel z enega zideca in je umrl). „Ptuj duhovnik?“ — Naš duhovnik — in sicer kanonik „je padel.“ Da; padel, če ni bil pahnjen raz zidec, ki je bil k večjemu poldrugi seženj visok, in kdor tako nizko pade, da se ubije, je malo neverjetno. Pa še bolj neverjetna postane reč, da se je sam pobil, ko so ga vsega v kervi našli. Pravijo, da je tisti dan 500 gl. potegnil in seboj imel, in zlato uro. Vse to je bilo zginilo. Perstan mu je bil vzet z opraskanega persta, še celó šolne (škornje) so mu izzuli, menda zaradi posreberjenih zapónk (tibij) na njih. V bolnišnici so truplo razdeli in našli na eni strani 7 — rečem sedem reber polomljenih, na drugi strani dvé, in na glavi tri rane. —

Človek tedaj, ki je na gladek saliz (kamniti tlak) z nizkega zida padel, si je vse rebra polomil! Čuden padec. — Ko je bil drugi dan sjajen spreved, je na tisoče ljudstva nesrečnega starčeka merliča spremljajo na poslednji poti. Pravili so, da je bilo koj pozapertih nekaj nevarnih oséb, ki so bile na sumu, da so prečast. kanonika umorile in oropale. — Če je tedaj hudobija imela tukaj kaj opraviti, imate lahko ravno sad onih puntarskih pesem.

Zopet je bil nedavno pek ravno pred cerkvijo sv. Antona v novem mestu v Terstu z nožem zaboden, da je kar dušo izdihnil. Tudi to se je godilo o 9 $\frac{1}{2}$ zvečer, ko je moralo biti še polno ljudstva po tisti ulici in na tistem mestu. Kakó je vendar to mogoče? Kaj ni bilo ljudi, da bi branili? Bili so, ali zaradi neke čudne bojazni, ako gredo branit, da ne bi bili oni vjeti in v ječo odpeljani, in ako bi proti zločinu pričali, da nebi z lastnim življenjem prišli v nevarnost, — ker zločine malo kaznujejo in jih kmalo izpusté, se bojé o takih priložnostih braniti svojega bližnjega.

Daleč nas so dotirali! Pa kdo je naj več kriv? Duh lažnjive svobode; smilijo se trinogi človeštva duhu časa, ne smili se mu terpinčeno človeštvo. Gleda se na mnoge načine, da bi se gospodje tatovi in morivci pri dobri volji ohranili. Kolika nadloga, ako se kateri uprè, da noče jesti. — Imel pa bi praviti še hujega, pa se dostikrat ne vé prav, če je boljše govoriti ali molčati.

Iz Rima, 18. julija. Delo je dokončano. Danes so imeli očetje vesoljnega zbora četerto véliko sejo, pri kateri so bili pričujoči sv. Oče. Ob 9 se je pričela in o poldne je bila doveršena. Nezmotljivost rimskega papeža, kedar v verskih rečéh v imezu vse cerkve govori (ex cathedra), je tedaj določena. 535 škofov je bilo pričujočih in vsi so glasovali za nezmotljivost, zunaj dvéh. Tudi večji del unih očetov, ki so se že popred iz mnogih vzrokov domu podali, je bil ravno teh misel, namreč, da je nezmotljivost papeža treba določiti.

Posamezne določbe ali „canones“ naznanimo prihodnjich.

Le samo to opomnimo, da s tim ni nič novega prišlo med resnice katoliške vere. Vedno se je cerkev ravnala po pravilu: „Nihil innovetur nisi quod traditum est.“ Ustno izročilo vsih stoletij je učilo, da se rimski papež ne more motiti, kadar uči v verskih rečéh s prestola sv. Petra. Tako so tudi nas učili, kadar smo hodili v šolo, tako so nam pravili vsi učeniki ali teološki profesorji, ko smo bili kleriki v semenišu. Zgodovina nam je tudi priča, da nobeden izmed vsih papežev nikdar ni kriva nauka ozna-

noval, in tudi vemo, da vsi katoličani vsih časov so tudi tiste določbe rimskih papežev s častjo sprejeli in jih verovali, ki so jih sv. Oče sami brez posvetovanja z drugimi določili ter svetu naznanili. Oni pa, ki jih niso sprejeli, so veči del odpadli od cerkve.

Tedaj se v Rimu v vatikanskem vesoljnem zboru v četerti véliki seji ni nič novega določilo, temuč bilo je le za versko resnico spoznano, kar je popred že vsaki iz proste volje vsled podučenja iz ustnega izročila za gotovo spoznal.

Prečastiti škofje niso s tim nič zgubili, temveč le še povišana je njih čast, ker oni vodijo cerkev sklenjeno s pastirjem, ki se zmotiti ne mora; tedaj se tudi zmotiti ne morejo, ako z njim sklenjeni ostanejo. Časti in veličastva naj višjega pastirja tudi oni sopastirji njegovi, deležni postanejo.

Vladanje cerkve bo šlo, kakor dozdej, mirno in srečno naprej; bolje bo pa ob časih, kadar bi se kake zmote in cerkvene prekucije primerile v kaki deželi. Takrat bo toliko hitreji svet zvedil, kam se obrniti, česa se deržati, ker se bo rimski prestol hitro oglasil in svetu naznanil, na kateri strani da je prava.

Iz Rima. Ker je treba proti domu iti — med naše domače visoke in prijazne gore, naj le še slovesnost popišem, ki je bila pri véliki seji dan 18. julija. Po tem bo kaki prijatelj iz Rima sem ter tje dopisoval, ker škofje s svojimi duhovnimi spremljevalci gredó vsi domu, kar jih je bilo iz Avstrije v Rimu.

Kakor je bilo pri treh poprejšnih vélikih sejah, je bila tudi ta pot sejina avla odperta, da je vse pričujoče ljudstvo zamoglo viditi, kaj da se godi v nji. Po vsi baziliki so bile postavljene vojaške straže, kardelo zva-vov, kardelo mestne straže (guardia civica) in mnogo karabinarjev in Švicarjev. Poleg vrat pri avli pa so imeli stražo vitezi reda johanitarskega in papeževa plemeniška straža (guardia nobile). Število ljudstva vsih stanov je bilo véliko, ako ravno je vročina neprestana. Sv. Oče so tedaj okoli devete ure prišli iz svojega stanovanja, molili presv. Zakrament v kapeli presv. Rešnj. telesa, se napravili v kapeli sv. Gregorija, ter so jih nesli v navadni procesiji med stražami in ljudstvom po sredi bazilike v sejino avlo.

Mašo k sv. Duhu je imel kardinal Barili. Naj bliže pri sv. Očetu so bili kardinali: De Angelis, Grassellini in Mertel. Po sv. maši je tajnik vesoljnega zbora škof Fesler evangelijske bukve na altar položil, sledile so tihe in očitne molitve (zadnje so peli sv. Oče sami), na to litanije vsih svetnikov in sploh vse, kar je bilo pri prvi, drugi in tretji véliki seji. Na vse to je kardinal Capalti pél 16. pogl. evangelija pri sv. Mat., ki pripoveduje, kako je sv. Peter Jezusa Boga spoznal, in kako je za to spoznanje sosebno plačilo prejel, poslednjič pesem k sv. Duhu: „Veni Creator Spiritus.“

Precej po ti pesmi je stopil tajnik škof Fesler k papeževemu prestolu in je sv. Očetu v roke dal konstitucijo ali dekret (določilo), v katerem je to zloženo in spisano, kar se ima versko določiti. Sv. Oče so mil. g. Valencianu izročili konstitucijo, ter je šel z njo na leco, ki stoji sredi avle, in jo je glasno pričujočim naznanil in bral. Konstitucija (v zvezi s tim, kar je bilo zastran cerkve že popred prevdarjeno) se je glasila:

„Tedaj mi (sv. Oče sami), zvesto se opiraje na ustno izročilo, ki smo ga prejimali od začetka keršanske vere, v čast našega Boga Zveličarja, v povišanje katoliške vere in v zveličanje keršanskih ljudstev, s poterjenjem svetega zbora (sacro approbante concilio), učimo in določimo, da je od Boga razodeta verska resnica: Rimski papež, kadar govori s prestola (ex cathedra), to je, kakor pastir in učenik vsih kristjanov (omnium christianorum Pastoris et Doctoris munere fungentem) po

svoji naj višji apostoljski oblasti določi nauk zastran vere ali pa življenja (dotrinam de fide vel moribus), ki ga ima vsa cerkev sprejeti, ima po božji pripomoči, ki mu je po sv. Petru obljubljena, tisto nezmotljivost, ki je hotel nebeški Odrešenik, da je njegova cerkev v določevanju zastran vere in življenja (zadržanja) z njo obdarovana; torej so take določitve rimskega papeža same po sebi nespremenljive.

Ako bi se pa kdo prederznil tej naši določitvi zopervati, kar Bog vari, naj bo zunaj cerkve.“ Latinsko:

„Itaque nos traditioni a fidei Christianae exordio perceptae fideliter inhaerendo ad Dei Salvatoris nostri gloriam, religionis catholicae exaltationem et christianorum populorum salutem sacro approbante Concilio, docemus et divinitus revelatum dogma esse definimus: Romanum Pontificem, cum ex cathedra loquitur, id est, cum omnium christianorum Pastoris et Doctoris munere fungens, pro suprema sua apostolica auctoritate doctrinam de fide vel moribus ab universa Ecclesia tenendam definit, per assistentiam divinam, ipsi in beato Petro promissam, ea infallibilitate pollere, quo divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit; ideoque eiusmodi Romani Pontificis definitiones esse ex sese irreformabiles.

Si quis autem huic Nostrae definitioni contradicere, quod Deus avertat, praesumpserit, anathema sit.“

Po branju te konstitucije bravec je s povzdignjenim glasom vprašal: Prečastiti očetje, ali so vam po volji določila in vstanovitve (canones), ki jih ta konstitucija obsega? ter je bil sleherni pričujočih po imenu poklican. Odgovorilo jih je 533: „Po volji“ — in dva: „Ne po volji.“ Tedaj so sv. Oče poterdili konstitucijo z besedami: „Določitve in postave, ki so v ravno brani konstituciji zapopadene, so po volji vsim očetom zunaj dveh; tedaj jih mi določimo, kakor so bile brane s poterjenjem zbora in jih poterdimo z apostoljsko oblastjo.“

Precej ko so sv. oče te besede izgovorili, se je zališal šum z veselimi zaklici po vsi avli, razširil se je po vsi baziliki — in grom topov z zvonjenjem je Rimu in vsi okolici — in tako rekoč vsemu svetu naznanil veselo novico.

Po tem ko je vse potihnilo, so sv. Oče govorili nekatere besede, s katerimi so dokazali, da ta naj večji čast in oblast svojega prestola, to je, nezmotljivost, je le k sreči cerkve, k boljšemu tudi svojim bratom, namreč škofom. Nato so svoje želje naznanili, naj bi Bog, Oče čudežev, vse zedinil, da bi vsi skupaj v bratovski ljubezni vojskovali se zoper sovražnike, naj bi vsi zedinjeni bili v tako močni zvezi, da bi sovražniki cerkve se take združenosti bali, da bi tedaj hudobija bila prisiljena se umakniti, ter bi vsi zamogli reči s sv. Avguštinom: „Glej, peljal si me v svojo prečudno luč, — in glej! vidim.“

Po tem, ko so sv. Oče nehali govoriti, so sami zapeli zahvalno pesem „Te Deum laudamus,“ v kateri pesmi so se na to prepevaje papeževi pevci verstili z očetmi vesoljnega zbora.

Poslednjič so sv. Oče podelili sv. apostoljski blagoslov — ter se vernili s svojim spremstvom v ravno ti versti, in po ravno ti poti, kakor so prišli.

Razgled po svetu.

Iz Florencije naznanujejo, da med francosko in laško vlado je bilo že več goričevanja za to, naj bi Francozje Rim zapustili. Francija bi bila neki pripravljena dopustiti, da Lahi Rim obsedejo, tirja pa poročstva za papeževo samostojnost (neodvisnost). Napoleon tedaj hoče zdaj dvema gospodoma služiti, saj na videz. Da je to poročstvo potem trikrat nič, lahko vsak vé, naj

bolj pa Napoleon in lačni Lah. Napoleon pa tudi to lahko vé, da gre pod klop s svojo dinastijo (ces. rodovino), če Rim izdá, ko bi tudi tri Pruse premagal in tri dele sveta pridobil. Torej Napoleon utegne Lahe za nos voditi, da bo Rim zapustil, in jim obljube delati, dokler Prusa ne otepe ali da bo sam otepen: Rima pa iz svoje lastne politike zapustil ne bo, dokler bode le z mezincem migal, — ali če ga na videz v veliki sili zapusti, ga bode zopet iskal dobiti, če bo še moč imel. Kakošen lesjak pa je sicer Napoleon, kaže to-le: Sovražljivi družbi „Société de Protestantisme français,“ ki ima namen katoličanstvo nepadati in iztrebljati, je francoska cesarska vlada podelila pravico pravniške ali juridiške osebe, ali kar je ravno to, priznala jo je za občnokoristno očitno družbo, ako je res, kar pripoveduje dopisnik iz Pariza v „Vatldu.“ — Kar pa tiče sočutje zastran zmage, piše nekdo iz Gradca v „Vatld.“, da ljudstvo in vojna je prepričana, da z zmago Prusije je storjen glavni mahljej zoper Avstrijo, in da vsi kričavci „Tagespoštni“ niso avstrijski domoljubi, temuč pričakujejo le razpada Avstrije, da bi prišli pod gospostvo pruskih sabelj.

Iz Rima 18. jul. je bila dolgo pričakovana slovesna seja vesoljnega cerkvenega zbora Vatikanskega. Zunaj dveh glasov so vsi škofje edinoglasno poterdili verski stavek, da je nezmotljiv rimski papež, kadar govori kakor naj višji učenik sv. Cerkve o verskih in nravnih (zadržanskih) rečéh. Nasprotna glasova, kakor pravijo, nista zoperna nezmotljivosti, temuč le predložene besede se jima niso zdele zadosti ojstro določene. Nasprotna majšina se nje ni vdeležila. Manjšina je zapustila pojasnenje, da se popolnoma podverže sklepu vesoljnega zbora, kakor pišejo; sicer pa tega ni treba, ker po sinodalnih pravilih izostanje iz slovesne seje veljá za podverženje pod zborne sklepe.

Z prusko-francoskega bojišča se še nič posebnega ne sliši, razun neznanskih in velikanskih priprav za boj in mor. Na Pruskem je vse vojak; vse drugo zastaja; ko bi ostalo tako delj časa, je škoda za deželo neizrekljiva. Že se torej natolceva, da morebiti Napoleon hoče Prusijo po ti poti ugonobiti, ker Francoz z veliko manjši škodo lahko vojno na nogah skoz delj časa obderži, kakor pa Prus.

Sicer pa je Prus prelomil praško pomirje, kakor mu Francija očita, ker je prestopil Majno s svojimi kardeli in se zedinil z vojnami iz juga. Ako Avstrija to mirno dopusti, hoče tudi Francija njene koristi na Nemškem in na Jutrovem v némar pustiti. Po drugi strani pa zopet Prusija svoje lesičje obljube dela Avstrii, ako ostana nobenostranska.

Govori se o zvezi med Francijo, Avstrijo in Italijo, v ta namen da je poslal Viktor Emanvel grofa Vimerkata na Dunaj. Žalostna Avstrii majka! Kamor koli bi se obernila, morala bi roko podati bivšemu pleničarju in sovražniku, ki mu ni za prijaznost, ampak za pomoč v sili.

Napoleon je lahkomarno sedanjo vojsko vnel, njega zadeva naj več del odgovornosti za kri in solze, ki bodo zdaj tekle. On je zlobni duh Evrope in vesoljnega sveta, ki je Italijo, Rusijo in Nemčijo s kervjo orudečil, — njemu je žertovan vladar, čigar spomin je pretresljiv, — on je velikoserčno gospó stermoglavil v noč blaznjivosti (zmešanosti), — on je prestole prekucoval in dopustil, sozakrivil, da je sv. Oče zgubil naj več del svoje zemlje. Torej voši dopisnik s Severa v „Vaterlandu“, da naj se ta zlobni duh stori neškodljiv, in pravi, da se zato ne more pritožiti, da je to zaslužil.

To so senčne strani Napoleonove. Naj bolj senčna pa je ta, če je res, da zdaj namerja Rim zapustiti. Pravijo celo, da je z Lahom že pogodbo storil v ta namen. —

Zveza z Italijo, — obnovljenje konvencije od 15. kim. 1864, — francoska vojna vsa domu z Rimskega, berž ko bo moč, — laška vlada se zaveže papeževu vlado braniti, rogovilstva zatirati, to bi bile pogoje nove konvencije. Naj le poskusi Napoleon Rim zapustiti: skusil bode gotovo kmali kmali nasledke. Grešil je že dosti zoper Rim; — če še prikurja bo njega peklo! —

Amerikansko. Da so dandanašnji prišli za katoličanstvo časi poskušnje, to se vidi tudi v zveznih ameriškanskih državah, kakor se sicer ondi radi s svojo svobodo bahajo. Napovedan je bil namreč nekak protestanski shod v novem Jorku, kterege posvetovanja pa so imeli biti „šila in bodila“ zoper katoličane, kakor so vsi listi spoznali, kateri so o tem pisarili. In vendar je prišlo do odbora protest. zbora pisanje, na katerem je podpisan predsednik Grant s predsednikom in državnim tajnikom, ki nad tim shodom veselje razodevajo in svoje živo vdeležje obetajo. Baltimorski ljuški časnik pa jim zato občutljive levite bere. Pravi n. pr.: Malo nam je mar, kakošni veri se prištevajo možje, katerim je vladno kermilo izročeno, kajti po naših mislih so v tej ljudovladi vse verstva pred postavo enake, in imajo torej tudi pri vradnijah enako spoštovanje in varstvo vživati. Pa, kakor je viditi, je predsednik Grant pozabil te dolžnosti, ko je pisal to pismo, ker milijone ameriškanskih državljanov je zoper ta protestanski zbor. Vsi časniki, ki so za ta shod, priznavajo, da njegova posvetovanja se namerjajo zlasti zoper katoliško cerkev. Glavni časnik tega početja „Christian World“ jasno na znanje daje, da hočejo katoličanom njih državljanske pravice vzeti in katoliško Božjo službo zatirati. (Tedaj kakor evropejski liberaluhi!) Zvezniki tega shoda so zgolj zoperkatoliška družba, zbrani iz vsih zoperkatoliških prenapetežev od vsih krajev, da bi katoličane napadali. Predsednik Grant mora to vediti in vendar se jim dobrika in goji sočutje z njimi, in sicer kakor predsednik, akoravno vstava nič ne uči o sovraštvu zoper katoličane ali o prijateljstvu za protestanstvo, in tudi predsednika k temu ne pooblaščuje. Dalje očita časnik Grantu, da ima le toliko vere, da je nasprotnik katoličanov. Ko je bil za predsednika izvoljen, menda ni imel nikakoršne vere, potem pa se je k metodistom pridružil, saj toliko, da se je nasrebal njih sovraštva do katoliške cerkve, da pri vsakem oddajanju služb zoperpapeške prenapeteže pred drugimi stavi. Očita mu še, da noben predsednik pred njim se ni dajal tako očitno podkupovati, ter potem svojih darovalcev v službe vtikal, kakor on.

Razne novice. Govori se, da se ima avstrijsko opazovavno kardelo postaviti ob severno-češki meji. — Francija hoče z vojsko doseči nemško zvezo z izločenjem Prusije in Avstrije. — Iz Levova pišejo, da ondi Šmolikova, to je federativna stranke zmiraj več moči dobiva. — Prusi se že pred vojsko bahajo kakor bi bili že precej Francozov polovili; kdo vé, kaj bi pa Francozi rekli, ko bi nje prašal? — Graška „Tagespošta“ v razglasu do nemških Avstrijanov močno kadi Pruse in pravi, da „Avstriin meč naj se nikoli ne zasučé zoper nemske bratovske narode.“ Da bi se le tudi pruski meč nikoli ne sukali zoper bratovske narode v Avstriji, kakor leta 1866! — Francozi si prizadevajo Avstrijo v vojski na svojo stran dobiti. Dopisnik iz Pariza v „Vtldu.“ meni, da to nikakor ni misliti, da bi Avstrija premogla nobenostranska ostati. Ako pa Rus s Prusom nato potegne, kaj pa potlej? — „Novice“ menijo, da državnega zbora naj bi se vlada ogibala, kar le more, ker sedanji državni zbor bi bil postilijon, ki bi Avstrijo peljal v naročje Prusii.

Iz Ljubljane. Šolsko. V sredo dopoldne so bile dokončano izpraševanja v tukajšnji uršulinski šoli. Kar smo že večkrat omenili o teh šolah, se je poterdilo tudi zdaj; — samo da se z ukom vsako leto napreduje. Ker zlasti v ponavljavnem razredu deklice prejmejo tudi mnoge nauke za višji oliko v mnogih ozirih, naj samo to omenimo, da se vsi nauki tudi djansko v poskušnjah kažejo skoz leto. Telegrafstvo n. pr. se ni le razlagalo, temuč g. kateket je napravil tako popolnoma model, da so z njim v resnici telegrafirali v šoli, in tako se je godilo pri vsih fizičnih naukih. Naj molčim o ročnih delih, o risanji, botaniki, zemljepisji, zgodovini, jezikih, ki se učijo (upajmo, da sčasoma tudi slovenščina dobí več prostora) itd. Da se gleda pa pred vsim na lepo npravno odrejo, tudi ni treba praviti. Pričujoči so bili pri sklepu med drugimi poslušavci tudi mil. škof Mrak, ki so ob koncu s krepkimi besedami deklice pohvalili za toliko napredovanje, pa tudi s povdarkom pristavili: da vsa učenost ne stori človeka srečnega, ako ni s čednostjo, s pobožnostjo sklenjena ter je serce nemirno.

(Šolske reči.) Kar godi konečna preskušnja osmošolce, doslej še ni bilo nikdar tolikega strahú po gimnazijskih šolah, kakor letos. Strašilo je uni teden po njih časih do 10— $\frac{1}{2}$ 11 po noči. Podertija je velika. Izmed 50 očitnih učencev jih je dozorelo le 29. To ni kaj hvalno za tolikanj čislano ljubljansko gimnazijo. Kje je razlogov iskati tej prikazni? Kako so znali in se obnašali po družih šolah, v prihodnje kaj več.

Pravijo, da je deželni šolski nadzornik g. Holzinger gimnazijskim profesorjem priporočal, ostro ravnati pri tisti že omenjeni sprejemni skušnji v začetku šolskega leta, češ, da spričevala iz glavnih šol nimajo veljati. Skoraj si te skušnje misliti ne moremo; vendar utegne po tem takem biti resnična. Dobro bi morda bilo, da bi učenci, ki mislijo v srednje šole, bukve iz IV glavnega razreda ohranili, o počitnicah nauke ponavljali in tedaj knjige prinesli seboj, da bi učeni profesorji na onih šolah videli, koliko in kako smejo zahtevati. Učitelji glavnih šol naj pa se po deželnem zboru obernejo do vlade, da se ta red odpravi ali vsaj bistveno spremeni.

Bratovšina sv. Mihela na Dunaju je sv. Očetu darovala pismo hvaležne vdanosti o priliki, ko je bila nezmotljivost sv. Očeta za versko resnico izrečena. — (Adreso prihodnjič.)

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Umerl je č. g. Juri Tomec, fajm. v Preski, 23. t. m. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz dveh dobrih rok 3 gl. sr. — Za mil. škofa Mraka. Č. o. Gregori Dolinar, duh. pastir v Marija-Celji, 5 gl. za eno svečo ali kaj tacega.

Za pogor. v Martinjaku. Iz Preserja gosp. fajm. N. P. 4 gl. 50 kr. Farmani v Šmartnu v Tuh. 5 gold.

Za pogorelce v Šent-Rupertu. Gosp. kan. J. Volc 5 gl. — Farmani v Šmartnu v Tuhinu 5 gl. — Neimen. mladeneč 1 gl. — Z Zlatega polja J. T. 4 gl. — M. K. 1 gl. — Iz Presarske fare g. faj. N. P. 5 gl. 80 kr. — Neka gospá 10 gl.

Za kristjane na Turškem. Neimenovana oseba 3 gl. 50 kr. (Op. Ta dar smo pridjali k darovom bratovšine Čistega spočetja; če je drugač namen, prosimo povedati. Vr.)